

*Stichting
Mensa Fonds*

Juryrapport

Mensa Fonds Awards 2019

Impact Award

Robbert Dijkgraaf

Robbert Dijkgraaf heeft de wetenschap begrijpelijk en interessant gemaakt voor een grote groep mensen in onder andere Nederland, België en de VS. Niet door zaken te versimpelen, maar door ze juist in hun complexiteit te tonen. Dijkgraaf doet dat met eindeloze verwondering en nieuwsgierigheid. Mede door de inspanningen van Dijkgraaf is het 'cool' geworden om heel slim te zijn.

Dijkgraaf is directeur van het Institute for Advanced Study in Princeton en universiteitshoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam. Ook is hij voormalig president van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW) en bekleedt hij vele nevenfuncties. Zijn vakgebied is theoretische natuurkunde, kwantumgravitatie en andere onderwerpen op het snijvlak van wiskunde en deeltjesfysica. In 2003 heeft Dijkgraaf de Spinozapremie ontvangen voor zijn wetenschappelijke werk. Ook is hij gekroond tot ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

De jury van het Mensa Fonds prijst en bewondert zijn inzet om wetenschap begrijpelijk te maken voor iedereen. Een goed voorbeeld hiervan is het initiatief proefjes.nl. Een website met eenvoudige proefjes om kinderen vanaf 8 jaar op een leuke manier kennis te laten maken met natuurkunde, scheikunde en biologie. Inmiddels is het met ruim 200 verschillende proefjes de grootste collectie van Nederlandstalige proefjes op het web.

Dijkgraaf schrijft sinds 2004 wetenschapscolumns voor NRC en ook heeft hij sinds 2012 tien keer een TV-college gegeven voor DWDD University. Hiermee bereikte hij meer dan een miljoen geïnteresseerden per aflevering. Dijkgraaf laat Nederland niet alleen kennismaken met wetenschap, ook geeft hij jonge talentvolle wetenschappers een podium in de uitzendingen van DWDD. In 2017 presenteerde hij zijn eigen Nederlandse documentaireserie 'The Mind of the Universe', met daarin interviews met vooraanstaande wetenschappers uit heel de wereld.

Voor Mensa heeft Dijkgraaf een mini-college verzorgd tijdens een van de landelijke finales van de Mensa Slimmer!Quiz, die jaarlijks worden gehouden in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam.

Robbert Dijkgraaf is een lichtend voorbeeld voor het maken van impact in relatie tot hoogbegaafdheid. Daarom wint hij dit jaar de allereerste **Mensa Fonds Impact Award**.

Uitblinker Award

Prof. dr. Anouke Bakx

Anouke Bakx is bijzonder hoogleraar Begaafdheid aan de Radboud Universiteit. In haar onderzoek bestudeert zij hoe leerkrachten het basisonderwijs passend kunnen maken voor begaafde leerlingen. Hierin betreft zij het perspectief van leerlingen en leerkrachten. Inzichten die verworven worden, zijn bruikbaar voor de onderwijspraktijk om bijvoorbeeld leerkrachten te professionaliseren op het terrein van begaafdheid. Zij brengt dit actief in in de lerarenopleidingen, om toekomstige leerkrachten nog beter voor te bereiden op hoe ze begaafde leerlingen kunnen laten opbloeien. De verbinding tussen wetenschap en praktijk staat in haar werk centraal.

Tevens werkt Anouke als lector Leren & Innoveren bij Fontys Hogeschool Kind en Educatie. Anouke studeerde onderwijspsychologie, zat op de pabo en begon in 1994 als groepsleerkracht op een Jenaplan basisschool, waar zij drie jaar werkte. Vervolgens heeft zij als onderwijsadviseur, programmamanager en associate lector gewerkt bij verschillende instituten van Fontys Hogescholen, waarvan de laatste tien jaar als lector en academic director Fontys Hogeschool Kind en Educatie. Ze is ook coördinator van POINT, een onderzoekswerkplaats waarin scholen, universiteiten en pabo's praktijkgericht onderzoek doen naar begaafdheid.

Vanwege het succes van de onderzoekswerkplaats POINT start Anouke komend jaar ook in andere regio's onderzoekswerkplaatsen op met het centrale thema (hoog)begaafdheid: 'Passend Onderwijs voor Ieder Nieuw Talent'. Binnen Fontys Hogescholen vraagt zij ook aandacht voor de hoogbegaafde studenten en medewerkers zodat ook hun talent wordt verzilverd.

Ze weet hoogbegaafdheid op de kaart te zetten in het onderwijs aan toekomstige leerkrachten en pedagogen en legt daarbij de basis voor goed en innovatief onderwijs voor hoogbegaafde kinderen. Ze spreekt zich uit in de media en weet klip en klaar uit te leggen 'dat hoogbegaafden zichzelf wel redden is een denkfout'.

De jury waardeert de koppeling tussen wetenschap en praktijk dat zowel in haar onderzoek als in haar carrière tot uiting komt. Leraren krijgen wetenschappelijk onderbouwde handvatten om hoogbegaafden te herkennen en te stimuleren. Zij kijkt breder dan alleen het onderwijs en stimuleert bewustzijn over hoogbegaafdheid binnen de brede context van haar werk. Het is dankzij mensen als Anouke dat er ieder jaar bij de jury leraren voorgedragen worden die een enorme impact hebben op het leven van hoogbegaafde kinderen.

Uitblinker Award

Prof. Dr. Ir. Kathleen Venderickx

Kathleen behaalde haar diploma industrieel ingenieur Electromechanica aan de groep T – Leuven en het diploma van burgerlijk ingenieur Bouwkunde aan de KU Leuven. Aan deze universiteit promoveerde ze ook tot doctor in de Toegepaste Wetenschappen (2000). Ze combineerde haar studies met topsport (tennis en basketbal). Vijftien jaar lang was Kathleen professor energietechnieken aan de UHasselt, ook is ze grondlegger van enkele bedrijven binnen de energiesector in België en heeft ze al meer dan 10 jaar ervaring in het coachen van topsporters.

Momenteel is ze co-titularis van de leerstoel hoogbegaafdheid aan de UHasselt en bestuurder van Exentra VZW, waar reeds meer dan tienduizend hoogbegaafde kinderen en volwassenen individueel zijn begeleid en gecoacht. Ze is initiatiefneemster van het kennisplatform 'Hoogbegaafd op het werk' en geeft momenteel in Vlaanderen en Nederland opleidingen en lezingen over coachen en omgaan met toptalent.

Professor Kathleen Venderickx spreekt op energieke en positieve toon over het potentieel van hoogbegaafde volwassenen (op de werkvloer). Zij is mede-auteur van het boek 'Meer dan Intelligent', waarin zij de obstakels uiteenzet die mensen tegenkomen in het ontplooiën van hun potentieel. En zij geeft aan hoe deze te overkomen. Ze weet uit te leggen hoe hoogbegaafden denken, op een manier dat haar publiek raakt. Daardoor voelen ze mee hoe een hoogbegaafde de wereld ervaart. Ze pleit hartstochtelijk voor het benutten van het talent van hoogbegaafden tijdens het onderwijs en daarna op de werkvloer.

De jury is onder de indruk van de helderheid en bevlogenheid van Kathleen. Ze weet een groot publiek te raken in België en Nederland en opent vele deuren in het gesprek over hoogbegaafdheid.

Uitblinker Award

Emeritus prof. Ton Mooij

Ton Mooij (1948) is een bijzonder mens, omdat hij zich tijdens zijn werkzame leven én nu nog steeds volledig inzet voor de verbetering van het onderwijs voor zeer makkelijk lerende of hoogbegaafde kinderen.

Tot zijn emeritaat in 2016 is Ton als bijzonder hoogleraar "Onderwijstechnologie" verbonden geweest aan de Open Universiteit Nederland in Heerlen. Hij was daarnaast als manager en onderwijsonderzoeker werkzaam aan het Instituut voor Toegepaste Sociale wetenschappen (ITS) van de Radboud Universiteit Nijmegen. In deze hoedanigheden heeft hij veel onderzoek verricht in het basis- en voorgezet onderwijs, ook specifiek naar het onderwijs aan zeer makkelijk lerende kinderen en de problemen die zij hierbij kunnen ervaren. Daarbij ging zijn aandacht vooral uit naar de effectieve ondervanging van die problemen in de scholen.

Ton heeft veel onderzoek gedaan naar de werking van schoolsystemen, mogelijke onderwijsinnovaties, hoogbegaafdheid en onderpresteren en divers probleemgedrag van leerlingen in relatie tot pesten en vergroting van veiligheid op school. Hierbij heeft hij steeds op analytische wijze de verbinding gelegd tussen waargenomen (meet)resultaten of ook effecten van interventies in de schoolpraktijk. Verder heeft hij een methode ontwikkeld waarbij het onderwijs, beter dan in het gebruikelijke systeem, wordt afgestemd op de stimulering van elk individueel kind. Hij pleit al vele jaren voor het loslaten van leeftijd als primair indelingscriterium in het onderwijs.

Ton heeft veel gepubliceerd, zowel in nationale als internationale (vak)bladen en op websites. Hij was medeoprichter en voorzitter van het internationale onderzoeksnetwerk "ICT in education and training" van de European Educational Research Association (EERA). Ton heeft zich steeds zowel bezoldigd als onbezoldigd ingezet voor hoogbegaafde of zeer makkelijk lerende kinderen en verschillende onderzoeken en publicaties aanvullend op zijn eigenlijke werk uitgevoerd. Ook heeft hij in zijn eigen tijd kinderen en hun ouders geholpen die vanwege de kenmerken van het gebruikelijke onderwijs in de problemen waren gekomen. Sinds 2018 is Ton actief in de ANBI-stichting 'Kenniscentrum voor Makkelijk Lerenden'. Deze stichting heeft als doel het onderwijs voor leerlingen te verbeteren en wetenschappelijke kennis te verspreiden.

De jury waardeert de jarenlange inzet van Ton voor kinderen die school als (veel) te makkelijk ervaren of hoogbegaafd zijn en daardoor in de problemen komen. Ook na zijn pensionering blijft hij strijden voor onderwijs dat echt rekening houdt met persoonlijke kenmerken en de talenten van iedere leerling helpt ontplooiën.

Publieks Award

Chloé Rutzerveld: Future Food Designer

Jonge getalenteerde ontwerper die kunst, natuur, wetenschap en technologie inzet voor de gezondheid van de mens.

Chloé Rutzerveld is een jonge, zeer getalenteerde wetenschapper van nog maar 26 jaar oud met nu al een enorme staat van dienst. Ze studeerde in 2014 cum laude af aan de Technische Universiteit Eindhoven. Na haar afstuderen startte ze als Food en Concept Designer haar eigen studio en begon met het ontwerpen van nieuwe voedselconcepten. Daarnaast veroverde zij een plek in de top 3 in de lijst met honderd 'food change makers', schreef een boek over hoe technologie ons eten in de toekomst kan veranderen en richt ze de eerste NEMO-tentoonstelling voor volwassenen in.

Ze heeft een grote fascinatie voor de relatie tussen de natuur, het menselijk lichaam en de relatie die mensen hebben met voedsel. Deze specifieke mindset maakt dat zij als voedselontwerper met een kritische en creatieve blik naar de voedselproductie kijkt en deze probeert uit te dagen en verder te begrijpen. Chloé ontwerpt en ontwikkelt nieuwe manieren om voedsel duurzamer en voedzamer te maken om zo gezondheid te bevorderen. Hierbij gaat ze interdisciplinair te werk en combineert daarbij wetenschap, technologie, kunst en ontwerp met elkaar. Dit maakt haar werk zeer innovatief en daagt mensen uit om naar de toekomst te kijken.

Haar werk en unieke manier van denken deelt ze met de samenleving op een inspirerende manier. Ze organiseert workshops en experimentele diners. In 2015 stond ze op het podium van TEDx YYC in Calgary. Chloé zet mensen aan het denken, koppelt creativiteit, techniek en natuur op een volstrekt eigentijdse manier. Chloé denkt niet in hokjes, maar in verbindingen.

De jury waardeert de voorbeeldfunctie van Chloé voor mensen die een eigen pad in durven te slaan. Haar manier van denken (niet lineair maar in meer-dimensionale verbindingen) is voor hoogbegaafden zeer herkenbaar. Ze laat zien hoe ver je kunt komen met slimme eigenwijsheid en welke toegevoegde waarde dat heeft voor een samenleving.

Publieks Award

Dynamo Tech Playgrounds

De Tech Playgrounds zijn een creatief platform voor jong (nog te ontdekken) talent gefinancierd door de gemeente Eindhoven.

In samenwerking met bedrijven, onderwijsinstellingen en gemeente organiseert jeugdwerk Dynamo (onderdeel van Lumens) de Tech Playgrounds, "trapveldjes voor techneuten" in Eindhoven; voor iedereen tussen 7 en 27 jaar met interesse in techniek. Een jongerenplatform dat de werkwijze 'Inspireren - Leren - Werken' (ILW) hanteert. Zij helpen al het talent op school te benutten.

Dynamo biedt de mogelijkheid om in teams te werken aan projecten, niet gebaseerd op leeftijd maar op kennis en kunde, dat is iets dat voor hoogbegaafden altijd heel goed werkt. Een praktijkgerichte techie van 17 werkt samen met een echte denker van 12. En samen bereiken ze hun doelen, doordat ze van elkaars kennis en aanpak profiteren. Juist die mix van jeugd die ergens tegenaan loopt met de jongeren die gewoon heel erg veel passie en interesse voor techniek hebben, maakt het zo bijzonder.

Dynamo regelt ruimte, materialen en vrijwilligers en stimuleert kinderen en jongeren hun passie te volgen. Bedrijven financieren materialen en begeleiding. Deze samenwerking met het bedrijfsleven geeft bedrijven inzicht dat diploma's niet altijd iets zeggen over talent. Zo maken ze een eigen project tijdens lichtfestival Glow. Ook thuiszitters en schooluitvallers zijn welkom.

Een plek waar jonge onderzoekers en uitvinders hun gang kunnen gaan en zich heerlijk kunnen uitleven met allerlei materialen. Zij ontmoeten de andere makers en krijgen hulp bij het leren van nieuwe vaardigheden en worden door de vrijwilligers op weg geholpen met tech-skills. Het ontwikkelen van talenten staat voorop, waarbij samen aan de toekomst wordt gebouwd vanuit kansen.

De jury heeft Dynamo Tech Playgrounds genomineerd vanwege de significante bijdrage aan het zichtbaar maken van de talenten van jongeren met hoge intelligentie en het optimaal benutten hiervan voor de samenleving. Dynamo Tech Playgrounds zoekt verbinding tussen het bedrijfsleven, onderwijsinstellingen, diverse groepen jongeren en de stad. Dankzij de inzet van Dynamo worden jonge hoogbegaafden in een positief klimaat vanuit hun passie opgeleid en er worden kansen gecreëerd door het talent te ontdekken, ontwikkelen en inzetten voor de maatschappij.

Publieks Award

Redactie HIQ Mensa Magazine, Karina Meerman en Robert Nijboer

Hoogbegaafdheid heeft een gezicht, en dat is het HIQ Mensa Magazine van Vereniging Mensa. Daarin belicht de redactie alle aspecten van hoogbegaafdheid op een positieve manier, zonder de minder prettige kanten van hoogbegaafdheid over te slaan.

Karina en Robert hebben van het 'verenigingsblaadje' van Mensa een aantrekkelijk en interessant magazine gemaakt. HIQ is een prachtig visitekaartje voor de Vereniging Mensa Nederland, de landelijke vereniging voor hoogbegaafden. De aanpak is zeer professioneel, net als de bijbehorende website. Ze hebben een groot team van vrijwilligers om zich heen weten te verzamelen, dat gestimuleerd wordt om inspirerend werk te leveren. Schrijvers worden in de watten gelegd en goed geïnformeerd. Ieder artikel gaat gepaard met een uitgebreide briefing en wordt door de redactie respectvol en kritisch bewerkt.

Het blad heeft een eigen toon gevonden die past bij hoogbegaafdheid: speels, eigenzinnig, creatief en soms ook worstelend met hun gave. Met de website van het blad is inmiddels een belangrijk archief beschikbaar van artikelen uit het blad. Hiermee wordt op een laagdrempelige drempel veel kennis over hoogbegaafdheid ontsloten. De waardering hiervoor uit zich in dat er nu maandelijks enkele mensen zich melden die op basis van wat ze op de site zien, abonnee willen worden.

De jury waardeert het vele werk en liefde in het blad. HIQ Mensa Magazine mag zich meten met ieder professioneel gemaakt tijdschrift dat je in de winkel tegen komt. Met deze nominatie hopen we dat het moment dichterbij komt, dat je overal in Nederland het HIQ Mensa Magazine kunt tegenkomen.